

Ανέφικτος ο δανεισμός από τράπεζες

Σήμερα, για όσες ΕΚΟΙΝ ιδρύονται για να καλύψουν ίδιες ενεργειακές ανάγκες και δεν προχωρούν σε Συμβάσεις Λειτουργικής Ενίσχυσης, είναι ανέφικτος ο δανεισμός από τράπεζες. Ετσι, είναι συνήθως αδύνατη η υλοποίηση έργων με το αρχικό κεφάλαιο των ΕΚΟΙΝ όταν η κατασκευή 1 MW κοστίζει περίπου 600.000 ευρώ. Παράλληλα, όπως τόνισε ο σύμβουλος του ΥΠΕΝ, εξετάζεται να συνεχιστεί το προνόμιο εξαιρέσεως από τους ανταγωνιστικούς διαγωνισμούς ή ενίσχυσης των έργων τους ώστε να καλύπτουν τις ενεργειακές καταναλώσεις των μελών τους.

Με τις διευκολύνσεις που προβλέπονται για ενεργειακές κοινότητες, ήταν θέμα χρόνου να πέσουν τα «κοράκια» και να ξεκινήσουν τα παρατράγουδα

Οι «μαύρες τρύπες» στις ενεργειακές κοινότητες

ΡΕΠΟΡΤΑΖ ΜΑΧΗ ΤΡΑΤΣΑ

Σε... πονηρά παιχνίδια εκμετάλλευσης έχει εμπλακεί ο θεσμός των ενεργειακών κοινοτήτων, από επενδυτές οι οποίοι τις χρησιμοποιούν ως «εργαλείο» για να κερδοσκοπούν. Με «όχημα» ένα... τρύπιο θεσμικό πλαίσιο, το οποίο δίνει «παράθυρο ευκαιρίας» σε διάφορους επιτήδειους, έχει δημιουργηθεί μια στρέβλωση στην αγορά η οποία μόνο ενεργειακή δημοκρατία για τους πολίτες δεν διασφαλίζει, ενώ παράλληλα λειτουργεί ως τροχοπέδη και για έργα ΑΠΕ (Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας) που αναπτύσσονται βάσει πρωτοκόλλου. Τα στοιχεία του ΔΕΔΔΗΕ αποτυπώνουν την κατάσταση: από τις 1.500 αιτήσεις που είχαν κατατεθεί έως τις αρχές του έτους από ενεργειακές κοινότητες, συνολικής ισχύος 1.200 MW, μόνο 30 ήταν πραγματικές κοινότητες (άνω των 60 μελών ή με συμμετοχή ΟΤΑ), συνολικής ισχύος 23 MW. Από το 2018, οπότε δημιουργήθηκε η θεσμική βάση για τις ενεργειακές κοινότητες (ΕΚΟΙΝ) έως σήμερα έχουν ιδρυθεί 1.017, εκ των οποίων 984 είναι ενεργές, ενώ έχουν υλοποιηθεί 432 έργα συνολικής εγκατεστημένης ισχύος 300 MW.

Η λύση του προβλήματος
Το καλό νέο είναι ότι το υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΥΠΕΝ) έχει εντοπίσει το πρόβλημα και επιχειρεί να το λύσει. Ο ει-

Με όχημα ένα... τρύπιο θεσμικό πλαίσιο το οποίο δίνει παράθυρο ευκαιρίας σε διάφορους επιτήδειους, κάποιοι επενδυτές τις χρησιμοποιούν ως εργαλείο για να κερδοσκοπούν

δικός σύμβουλος σε θέματα ενεργειακών κοινοτήτων της Γενικής Γραμματείας Ενέργειας και Ορυκτών Πόρων κ. Γιώργος Αλιάγας, μιλώντας προ ημερών σε εκδήλωση που διοργάνωσε το Δίκτυο Ενεργειακών Κοινοτήτων Μη Κερδοσκοπικού Χαρακτήρα Δυτικής Μακεδονίας «ΟΦΕΛΟΣ», αναφέρθηκε στις θεσμικές αλλαγές που ετοιμάζονται και στον ρόλο των μη κερδοσκοπικών ΕΚΟΙΝ στην ενεργειακή μετάβαση της χώρας, «των “καλών κοινοτήτων”, όπως τις αποκαλούμε στο υπουργείο», είπε χαρακτηριστικά, διαχωρίζοντάς τις από τις κοινότη-

τες-«βιτρίνα». Ετσι, το επόμενο διάστημα αναμένεται αλλαγή του νομικού πλαισίου, λόγω της αναγκαιότητας ενσωμάτωσης των Οδηγιών 2018/2001 και 2019/944 για την προώθηση της χρήσης ΑΠΕ και τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας. Σε αυτές ορίζονται οι Κοινότητες Ανανεώσιμης Ενέργειας (Renewable Energy Communities, REC) και οι Ενεργειακές Κοινότητες Πολιτών (Citizen Energy Communities, CEC). Σύμφωνα με τον κ. Αλιάγα, οι δύο νέες «οντότητες» θα έχουν ως πρωταρχικό σκοπό περιβαλλοντικά, οικονο-

μικά και κοινωνικά οφέλη και όχι το οικονομικό κέρδος, ενώ θα υπάρχει δυνατότητα και διασυννοριακών συνεργασιών. Για την άρση των εμποδίων που δημιουργούν δυσκολίες στον τραπεζικό δανεισμό και στην αξιοποίηση χρηματοδοτικών προγραμμάτων αναζητούνται λύσεις, π.χ. με εγγυοδοσία.

Το φαγοπότι και τα «κοράκια»
Ο νόμος επιτρέπει στις ΕΚΟΙΝ για έργα έως 18 MW να «κλειδώνουν» τιμές πώλησης της ηλεκτρικής ενέργειας που παράγουν εκτός διαγωνιστικών διαδικασιών για τα επόμενα 20 χρόνια, προνόμιο που σταματά στις 31.12.2022. Για έργα που δεν συμμετέχουν σε διαγωνισμούς, η λειτουργική ενίσχυση έχει προκαθοριστεί στα 65 ευρώ/MWh, μια «παρίφα» υψηλή εάν συγκριθεί με τα 37,6 ευρώ/MWh που ήταν η μεσοσταθμική τιμή στον τελευταίο διαγωνισμό του Μαΐου της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας. Γενικότερα, με τις διευκολύνσεις που προβλέπονται για ενεργειακές κοινότητες, ήταν θέμα χρόνου να πέσουν τα «κοράκια» και να ξεκινήσουν τα παρατράγουδα. Πώς παίζεται το παιχνίδι από τις δήθεν ΕΚΟΙΝ; **1. Με κατάτμηση έργων και αξιοποίηση εξαιρέσεων:** Τα φωτοβολταϊκά έργα των 18 MW μια ΕΚΟΙΝ μπορεί να τα «σπάσει» σε μικρότερα έργα του 0,5 MW και 1 MW και ακολουθώντας τη νομοθεσία για τα «μικρά» έργα ΑΠΕ να εκμεταλλευ-

τεί τις προβλεπόμενες εξαιρέσεις, π.χ. απαλλαγή από την περιβαλλοντική αδειοδότηση και τη βεβαίωση παραγωγού. Ετσι, περνούν κάτω από το... ραντάρ των ελεγκτικών μηχανισμών. **2. Με κατάχρηση των εξής προνομίων για τις ΕΚΟΙΝ:** Προτεραιότητα στη χορήγηση οριστικής προσφοράς σύνδεσης με τα δίκτυα μεταφοράς ηλεκτρικού ρεύματος. Μείωση 50% στο ύψος της εγγυητικής επιστολής προς τον ΔΕΔΔΗΕ για την αποδοχή των όρων σύνδεσης. Απαλλαγή καταβολής ετήσιου τέλους διατήρησης δικαιώματος κατοχής άδειας παραγωγής. Αυτά είναι μερικά από τα «δώρα» που δόθηκαν για την ενίσχυση των ΕΚΟΙΝ και οδήγησαν σε συσσώρευση μεγάλου αριθμού αιτήσεων για προσφορά όρων σύνδεσης από τον ΔΕΔΔΗΕ και κατάχρηση της προτεραιότητας που είχε αρχικά δοθεί στις ΕΚΟΙΝ. **3. Με υπόσχεση υπεραποδόσεων:** Η πλειονότητα των ΕΚΟΙΝ που έχουν συσταθεί είναι κερδοσκοπικού χαρακτήρα και υπόσχονται στα μέλη τους ετήσια απόδοση 25%-30% για 20 χρόνια. Το παράδοξο του σχεδίου καταδεικνύει η ίδια την αγορά. Ο πρόεδρος της ΔΕΗ Γιώργος Στάσης, σε δηλώσεις του για τη μετοχοποίηση του 5% φωτοβολταϊκών έργων ισχύος 2,5 GW στις λιγνιτικές περιοχές ώστε να συμμετέχουν οι κάτοικοι, ανέφερε ότι οι επτήσεις αποδόσεις για τέτοιες επενδύσεις διαμορφώνονται στο 8%-10%.

ΚΟΙΝΩΦΕΛΕΙΑ
Ανάπτυξη και ενίσχυση των ΕΚΟΙΝ

«Η ανάπτυξη των ΕΚΟΙΝ έως σήμερα, δεν έχει καταφέρει να ενεργοποιήσει τους πολίτες στη βάση των συνεταιριστικών αξιών και αρχών και δεν συμβάλλει στην κοινωνική, πλην μερικών εξαιρέσεων. Παρουσιάζεται ως επενδυτική διέξοδος, που μπορεί να ανταγωνιστεί μεγάλους ενεργειακούς ομίλους και παράλληλα να αποδώσει σημαντικό εισόδημα στους μετόχους. Οι ΕΚΟΙΝ όμως είναι ένα σχήμα συνεργατισμού, με στόχο την κοινωνική, την κάλυψη πρωτίστως ιδίων ενεργειακών αναγκών και όχι αποκλειστικά τη διανομή μεριδίων στο τέλος κάθε έτους» επισημαίνει η συνεργάτιδα του TheGreenTank κυρία Ιωάννα Θεοδοσίου. Σύμφωνα με την ίδια, για την ενίσχυσή τους πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στη χρηματοδότηση και αδειοδότηση ενεργειακών κοινοτήτων – ΟΤΑ, πολιτών, επιχειρήσεων – που εστιάζουν στην κάλυψη τοπικών αναγκών. Όπως αναφέρει, ουσιώδης είναι η διαμόρφωση ειδικών φορολογικών κινήτρων συνδεδεμένα με την κοινωνική ανταποδοτικότητα και ωφέλεια στις τοπικές κοινωνίες και η δημιουργία ειδικού πλαισίου για τη διεξαγωγή ανταγωνιστικών διαδικασιών για έργα ΑΠΕ που θα περιλαμβάνουν αποκλειστικά και μόνο ενεργειακές κοινότητες ώστε να εξασφαλιστούν ίσοι όροι ανταγωνισμού. «Μια λύση θα ήταν η υιοθέτηση ενός μεικτού συστήματος λειτουργικής ενίσχυσης και ανταγωνιστικών διαδικασιών ως μεταβατικό μέτρο πριν την είσοδο στις αμιγώς διαδικασίες» σημειώνει η κυρία Θεοδοσίου.